

Připomínky k materiálu Doplnění Státní surovinové politiky přijaté usnesením vlády České republiky č. 441 ze dne 14. června 2017 – příloha

Těžební unie v první řadě poukazuje na skutečnost, že předkládaný materiál Doplnění Státní surovinové politiky přijaté usnesením vlády České republiky č. 441 ze dne 14. června 2017 (dále též „Doplnění surovinové politiky“ či „předkládaný materiál“) je prakticky nezměněným materiálem, který již Těžební unie svým podnětem z 15. května 2018 napadala u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „ÚOHS“). Ačkoli je v předkládací zprávě k Doplnění surovinové politiky konstatováno, že Ministerstvo průmyslu a obchodu obdrželo v srpnu 2018 vyjádření ÚOHS, které – jak z předkládací zprávy plyne – obsahuje nemálo připomínek ÚOHS k předchozí verzi Doplnění surovinové politiky, samo Doplnění surovinové politiky však výhrady ÚOHS nijak fakticky nezohledňuje. Doplnění surovinové politiky je tak problematické již z důvodů, na které Těžební unie dříve upozorňovala a které akcentoval ÚOHS ve svém vyjádření. Zejména pak Těžební unie poukazuje na skutečnost, že tím, že by první fázi geologického průzkumu provádělo pouze DIAMO, státní podnik (dále jen „DIAMO“) či Česká geologická služba (dále jen „ČGS“) na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci, by došlo k omezení hospodářské soutěže. Z předkládaného materiálu sice plyne, že by měl stát k zajištění geologického průzkumu pořádat výběrová řízení, nicméně zároveň je zdůrazněno, že pokud to bude účelné a z kapacitních důvodů možné, bude stát k zajištění geologického průzkumu využívat kapacity organizačních složek státu a státních organizací. Jak je z výše uvedeného patrné, Doplnění surovinové politiky reaguje na předchozí výhrady Těžební unie a ÚOHS pouze formálně, nicméně záměr provádět geologický průzkum subjekty ovládanými státem zůstává zachován, což povede k zásadnímu narušení pravidel hospodářské soutěže a k omezení hospodářské soutěže jako takové.

Na tomto místě Těžební unie též zdůrazňuje, že ačkoli zásadním důvodem pro Doplnění surovinové politiky je dle deklarací státu snaha kontrolovat ložiska strategických surovin, již na základě účinného znění zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), má stát na základě ustanovení § 5 horního zákona nad ložisky vyhrazených nerostů dostatečnou kontrolu, neboť vlastníkem je stát a bez jeho souhlasu a součinnosti není možné ložiska vyhrazených nerostů dobývat.

Je-li pak záměrem státu prostřednictvím Doplnění surovinové politiky posílit pozici státu jako vlastníka nerostného bohatství, měl by stát namísto předkládání materiálu, který odporuje současné legislativě a ohrožuje hospodářskou soutěž, vyvíjet aktivitu směřující k novelizaci horního zákona, díky které by stát měl možnost pozemky nad výhradními ložisky nerostných surovin vyvlastnit, jakož i zakotvení principu, že stát má veřejný zájem na využívání ložisek nerostných surovin jako nepřemístitelného přírodního zdroje, a to mj. při územním plánování.

Bližší ke kapitole 3.2.9.1 (Orientační oceňování ložisek strategických nerostných surovin ČR (SNS) z iniciativy státu)

Vymezené strategické nerostné suroviny ČR (SNS) mají pro ekonomiku ČR pouze okrajový význam. Jejich výběr je z části převzat z koncepčních materiálů EU, z části jsou tyto suroviny zcela subjektivně vymezené (např. Au, Li, Ta, Ti), nebo je jejich výběrem sledován podnikatelský záměr DIAMO (U).

Bez analýzy spotřeby (SNS) a jejích trendů v ČR nelze tento seznam považovat za objektivní.

Blíže ke kapitole 3.2.9.2 (Orientační oceňování ložisek SNS z iniciativy státu)

Institut Orientační oceňování ložisek není horní legislativě a ani podnikatelskému sektoru znám. Obecně lze vyjít z ustanovení odst. 1 přílohy 1 Vyhlášky MŽP č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek (DCF analýza).

Deklarované zpracování studií proveditelnosti spolu s orientačním oceňováním ložisek SNS v úvodních fázích procesu jejich osvojování svědčí o hrubé neznalosti problematiky. Důsledkem nebude posílení role státu, ale další nehospodárné využití státních prostředků.

Těžební unie zásadně nesouhlasí s tím, aby pro rozhodování o stanovení průzkumného území či žádosti o předchozí souhlas se stanovením dobývacího prostoru byla podkladem studie proveditelnosti. Nejen že to není v souladu s platnou legislativou, ale takový postup navíc postrádá jakýkoli smysl.

Spolu s orientačním oceňováním ložisek budou zpracovávány studie proveditelnosti, jejichž cílem bude rovněž příprava podkladů pro kvalifikované rozhodování o žádostech o stanovení průzkumného území či žádostech o předchozí souhlas se stanovením dobývacího prostoru.

Tvrzení, že seznam ložisek a zdrojů SNS zpracuje a aktualizuje Česká geologická služba, je chybné. Seznam všech výhradních ložisek je součástí každoročně aktualizované Bilance zásob výhradních ložisek. Nové ložisko nemůže nikdy, a to ani administrativně, vzniknout bez provedení geologických prací v platném průzkumném území.

Blíže ke kapitole 3.2.9.3 (Vyhledávání a průzkum ložisek SNS z iniciativy státu)

Těžební unie nesouhlasí s tvrzením, že „stát nejen že nebude po stanovenou dobu usilovat o provedení geologického průzkumu z vlastní iniciativy, ale využije v zákonných mezích svých diskrečních oprávnění k zamezení geologického průzkumu i těžby do doby, než dojde k odpovídající změně Státní surovinové politiky nebo kdy bude přijato nové usnesení Vlády ČR obsahující odlišné stanovisko“. Těmito diskriminačními kroky dojde (již dochází) k nevratným škodám pro řadu průzkumných i těžebních organizací. Pro účely surovinové politiky státu je potřebné tyto instituty navrhovat formou legislativních úprav příslušných zákonů (44/1988 Sb. a 62/1988 Sb., oba v platném znění).

Tvrzení, že za ložiska se zvláštním potenciálem se vždy považují akumulace uranových rud, je účelové a bez jakéhokoli objektivního zdůvodnění.

Těžební unie je přesvědčena, že předkládaný materiál postrádá návrhy nutných legislativních úprav, bez kterých bude realizace řady přijatých cílů těžko proveditelná.

Za legitimní doplnění považuje Těžební unie např. změnu účelovosti úhrad z vydobytych nerostů.

Téměř každý stát část těchto poplatků vrací do zkoumání a průzkumu své surovinové základny. Je legitimním požadavkem, aby v rámci Doplnění surovinové politiky byl tento mechanismus definován a v návaznosti na to byla vedena diskuze ohledně odpovídající novely horního zákona. V současné době se po odvodech části těchto příjmů obcím pouze 40 % ze zbývajících podílu pro

státní rozpočet účelově využívá (28 % MPO důlní škody, 12 % MŽP stará důlní díla), 60 % je však příjmem státního rozpočtu.

Vhodným řešením by bylo tento poměr narovnat tak, aby 10 % z úhrad (o které by byl ponížen příjem státního rozpočtu) bylo účelově určeno např. do fondu geologických prací MŽP na projekty průzkumu ložisek nerostných surovin, popř. si lze představit i zřízení agentury jako je DERA, a to kolem ložiskového odboru bývalého Geofondu v ČGS.

Blíže ke kapitole 5.2.6 (Rozhodování o stanovení průzkumného území)

Těžební unie zásadně nesouhlasí s navrženými principy kapitoly 5.2.6. Rozhodování o stanovení průzkumného území. Jedná se o kritéria, která nejsou v souladu s platnou legislativní úpravou.

Těžební unie namítá zejména proti kritériím uvedeným v těchto bodech:

- b) Přírnost průzkumu pro stát a pro dotčený region, včetně posouzení případných dopadů plánovaného geologického průzkumu, existence případných synergií mezi dalším probíhajícím průzkumem či dobýváním
- c) Efektivita průzkumu, včetně posouzení předpokládané doby realizace průzkumu, výčet možných dobývacích metod
- d) Provedení a výsledky orientačního ocenění ložiska, přínos vědeckého zkoumání lokality
- e) Přírnost plánovaného geologického průzkumu pro surovinovou, případně energetickou bezpečnost a surovinovou soběstačnost ČR, včetně posouzení případných geopolitických rizik
- f) Aktuální situace a předpokládaný výhled trhu s danou komoditou
- g) Environmentální aspekty případného budoucího využití ložiska a zájem na ochraně dotčeného území, včetně zajištění ochrany povrchových a podzemních vod
- h) Existence či příslib založení či budoucího rozvoje zpracovatelského průmyslu či navazujících výrobních procesů na území dotčeného regionu či státu

Tato kritéria jsou nepřezkoumatelná a pro praxi je tak objektivní rozhodování prakticky vyloučeno.

Blíže ke kapitole 5.2.7 (Seznam ložisek, nerostů a prvků vyžadujících uvolnění pro geologický průzkum)

Těžební unie se k problematice této kapitoly již vyjádřila v úvodu této přílohy, nicméně považuje za nezbytné doplnit, že otevřenost seznamu SNS zakládá velkou právní nejistotu pro průzkumné a těžební organizace do budoucna. Pokud se minimálně každé dva roky může měnit seznam SNS, ve vztahu ke kterým stát hodlá využívat diskriminační metody při jejich průzkumu, osvojování a následném využití surovin, budou všechny výše uvedené organizace v trvalé nejistotě, že jimi zkoumaná či těžená surovina bude do seznamu bez jakékoli možnosti obrany zavedena a jejich investice tak budou zásadně ohroženy.

Blíže ke kapitole 5.2.7 (Rozhodování o předchozím souhlasu se stanovením dobývacího prostoru)

Doplnění surovinové politiky zde zavádí nesystémové požadavky, která jsou nad rámec účinné legislativy. Též je nezbytné zdůraznit, že MŽP nemůže dané požadavky kvalifikovaně vyhodnotit. Nad rámec výše uvedeného pak Těžební unie uvádí, že v této kapitole je zavedena povinnost MŽP využívat novou pravomoc též ve vztahu k žádostem, které byly podány před přijetím Doplnění surovinové politiky. Takové řešení ale navozuje retroaktivitu, která je v českém právním řádu nepřijatelná.

Těžební unie je zapsaná ve spolkovém rejstříku vedeném Krajským soudem v Brně, sp. zn. 19635

Blíže ke kapitole 5.2.8 (Rozhodování o povolení hornické činnosti)

Těžební unie nesouhlasí s níže uvedenými podmínkami, které by měly být součástí rozhodovacího procesu o povolení hornické činnosti:

- a) Sociální aspekty případné budoucí těžby, včetně dopadů na zaměstnanost
- b) Navrhovaná kompenzační opatření ve vztahu k sociálním dopadům těžby, včetně vytvoření pracovních míst
- c) Navrhovaná kompenzační opatření v podobě rozvoje infrastruktury dotčeného regionu
- d) Posouzení navrhovaného konkrétního způsobu dobývání, včetně zajištění plnění bezpečnostních standardů těžby
- e) Závazek k určitému způsobu, rychlosti a rozsahu sanace a rekultivace dotčených území a vytváření finančních rezerv na tyto činnosti

Rozhodování o povolení hornické činnosti podle výše uvedených kritérií nemá oporu v účinné legislativě. Je též zřejmé, že aplikací uvedených podmínek by mohlo docházet k účelovému rozhodování o povolení hornické činnosti, které by bylo v rozporu s obecně závaznými právními předpisy. Nadto je třeba uvést, že objektivní posuzování uvedených pravidel je v praxi prakticky vyloučeno.

Závěr

Těžební unie považuje všechny své výše uvedené připomínky za zásadní.

Na základě výše uvedeného Těžební unie doporučuje, aby vláda ČR Doplnění státní surovinové politiky odmítla.